

Az UNIDO ipari információs tevékenysége

Az ENSZ Iparfejlesztési Szervezete, az UNIDO a fejlődő országok iparosításának elősegítése érdekében jött létre. Az iparosítás megköveteli, hogy az egyes országok fejlesztése a világ más részein végbe menő folyamatokkal összhangban történjék és ezért annak ellenére, hogy az UNIDO-nak tulajdonképpen a fejlődő országok problémáival kell foglalkoznia, az iparral összefüggő széles területről kell információt gyűjtenie. Emellett az információk beszerzése nem csupán az UNIDO tevékenységének megkönnyítését szolgálja, hanem az UNIDO fontos feladata, hogy ezeket a megszerzett információkat az érdeklődő országok rendelkezésére bocsássa. Az UNIDO az egyetlen olyan, az ipar problémáival foglalkozó nemzetközi szervezet, amely különböző fejlettségű, különböző gazdasági és társadalmi rendszerű országokat tömörít magába és ez egyedülálló lehetőséget biztosít ahhoz, hogy valóban széles körű információkkal, tapasztalatokkal rendelkezék.

1. Az UNIDO szerepe a fejlődő országok információs hálózatának kiépítésében

Az UNIDO jelenleg elsősorban un. operatív szervezet. Ez azt jelenti, hogy a fejlődő országok kérésére, az ENSZ Fejlesztési Programjának /UNDP/ pénzügyi alapjai terhére, szakértő-küldés, oktatás, egyes nem termelő intézmények felállítása révén, segítséget nyújt. Ilyen kérések alapján számos ország információs intézményeinek létrehozásához nyújt támogatást. A nemzeti intézmények felállításán kívül az UNIDO közreműködik egyes országcsoportok közös ipari információs rendszerének kiépítésében is. Így pl. az Arab Államok Ipari Fejlesztési Központjának /IDCAS/ keretében Kairóban központi információs szolgálatot létesítettek, a szakosított információfeldolgozást pedig az egyes tagországokban végzik. /Vas- és acélipar Algirban, textilipar, kőipar Kairóban, élelmiszerfeldolgozó ipar Khartoum-ban, építőanyagipar Amman-ban, petrokémiai ipar egy később kijelölendő helyen./

Az Andesi Unió országai is közös információs szolgálat létrehozását tervezik.

Nyilvánvaló, hogy a fejlődő országokban, mielőtt az ipar kialakulása megkezdődik, elkerülhetetlen ilyen intézmények felállítása. Ugyanakkor ezekben az országokban az ipari információnak nemcsak tárgyi, hanem személyi feltételei is hiányoznak. Ezért van szükség arra, hogy regionális vagy interregionális tanfolyamokon az UNIDO, az információs szervezetek kiépítésével megbízott szakembereket a fejlett országokban kialakított gyakorlatról tájékoztassa és egyúttal a már működő intézmények tapasztalatainak felhasználásával kialakítsák azokat a feltételeket, amelyek a fejlődő országok viszonyai között az eredményes működéséhez szükségesek. Nyilvánvaló például, hogy a fejlődő or-

szákok többségében a szűkös anyagi források és a csak néhány területen meginduló iparosodás miatt az információkat még inkább szelektálva és célra orientáltan kell gyűjteni, terjeszteni, olyan körülmények között, amikor az igények világos megfogalmazásával is kevéssé lehet számolni.

2. Az UNIDO ipari információs "kliring-ház" szerepe

Az UNIDO saját tevékenysége során a tapasztalatoknak, információknak széles körét gyűjti össze. A fejlődő országokban járt szakértők jelentései, az UNIDO által rendezett szakértői értekezletek, szimpóziumok anyagai, az UNIDO Titkárság munkatársainak tevékenysége önmagában is jelentős információs értéket képvisel. Mindemelllett az UNIDO elsősorban az ENSZ, annak szakosított intézményei és más nemzetközi szervezetek iparral kapcsolatos tevékenységéről is egyre szélesebb körű információval rendelkezik. Az UNIDO eredményes tevékenysége szempontjából elengedhetetlen, hogy ezek az információk feldolgozásra és szükség esetén hasznosításra kerülhessenek. Emellett az UNIDO más országok intézményeivel együttműködve információs bázisát még tovább szélesítette. Ezekből a forrásokból tevődnek össze az információs "kliring-ház" tevékenységének elemei.

a/ Ipari kereső és tanácsadó szolgálat

A fejlődő országok az UNIDO szolgálatához fordulva részletes információt kérhetnek iparfejlesztésükhöz szükséges különféle témákban. Így tájékoztatást kaphatnak egy-egy ágazat fejlesztési tendenciáiról, technológiai eljárásairól, a témára vonatkozó szakirodalomról, felszerelések szállítóiról stb. A válaszok természetesen nem tulságosan részletesek, bár néhány esetben átfogó ismertetés is készül. Ezek a válaszok mindenestre támpontot nyújtanak ahhoz, hogy a fejlődő országok érdeklődő szakemberei megtalálják azokat a további kapcsolatokat, amelyek révén problémáikat megoldhatják.

A válaszok összeállításában az UNIDO nem csupán saját információira, hanem a különböző fejlett országokban kiépített levelezőhálózatra támaszkodik, ahonnan részben térítésmentesen, részben szerződéses alapon gyűjtik össze az adatokat. Ebben a munkában vesz részt Magyarországon az OmKDK is. Az elmúlt évek során az UNIDO több mint 80 országból érkezett, mintegy 6000 érdeklődésre adott választ. A kérdések mintegy 50%-a műszaki eljárásokra vonatkozott, 20%-a piaci és statisztikai adatokat kért, 15%-a pedig felszerelések, gépek adatainak, szállítóinak ismertetésére vonatkozott. Az UNIDO napi 10-15 érdeklődést kap és tekintettel arra, hogy az OECD múlt év decemberében hasonló tevékenységét beszüntette, az érdeklődések ugrásszerű növekedése várható.

b/ Konzultánsok nyilvántartása

Az UNIDO jelenleg több mint 1600 konzultáns cég és tanácsadó mérnök részletes adatait tartja nyilván 60 országból. Ennek keretében in-

formációkkal rendelkeznek az illetők tevékenységi területeiről, korábban végzett munkáiról. Ez lehetővé teszi, hogy egyrészt az UNIDO saját tevékenységéhez szükség esetén e listából válasszon ki megfelelő tanácsadókat, másrészt a fejlődő országok számára az UNIDO e szakértők jegyzéke alapján széles választékból tud javaslatot tenni, annak érdekében, hogy az általuk szükségesnek tartott feladatok elvégzésére a legmegfelelőbb cégeket választhassák ki.

c/ megfelelő felszerelések kiválasztására vonatkozó tanácsadó szolgálat

A legutóbbi időben kezdte meg az UNIDO egy olyan nyilvántartás szervezését, amely lehetővé teszi, hogy egyes meghatározott iparágakban a rendelkezésre álló különféle műszaki felszerelések adatairól részletes információt tudjon nyújtani. Ennek a tevékenységnek elsősorban az a célja, hogy a fejlődő országok, amelyek korábban csupán a volt gyarmatosítók vagy egy-két más fejlett ország termékeit gyártó néhány céget ismertek, fejlesztési programjuk során szélesebb információk alapján választhassák ki a számukra megfelelő berendezéseket. A fejlődő országok ipara részére sok esetben nem a legkorszerűbb, automatizált, nagy tőkeigényű berendezések beszerzése a legkedvezőbb, és ezért is szükség van arra, hogy a piacon rendelkezésre álló különféle beszerzési alternatívákat jól ismerhessék. Egy ilyen nyilvántartás természetesen számos problémát vet fel, többek között azt, hogy az egyes gépeknek mely paramétereit kell figyelembe venni, mennyire lehet a változó termelési, piaci, ár stb. feltételeket a nyilvántartásban követni. Az UNIDO egyelőre néhány gépfajtára koncentrálna tevékenységét és az így szerzett tapasztalatok, valamint az ez évre tervezett szakértői megbeszélés nyomán kíván e program továbbfejlesztéséről dönteni. Jelenleg hegesztőberendezések, öntőgépek, szerszámgépek, bőr- és cipőipari berendezések nyilvántartását kezdték meg. Az adatokat a szállító országok segítségével kívánják feldolgozni. Egyelőre az adatszolgáltató országok körét is szűken szabták meg, mert az adatok összesítése is nagy terhet ró az UNIDO apparátusára. Az érintett magyar külkereskedelmi vállalatok a közreműködés iránt érdeklődnek, így ezek az információk már a kezdeti stádiumban is az UNIDO adattárában szerepelnek. Az elképzelések szerint a nyilvántartás a jövőben úgy bővülne, hogy az az alábbi iparágak fejlesztéséhez szükséges berendezések adatait tartalmazná:

textilipar, bőripar, fémgyártóipar, fémfeldolgozóipar, /szerszámok/, javító-karbantartó műhelyek, építőipar.

d/ A szelektív információ-terjesztési rendszer

Az UNIDO információs tevékenységének ez az eleme jelenleg elsősorban a szervezet munkáját segíti elő. Ennek keretében a központi adattárban rendelkezésre álló információkat az előre megjelölt érdeklődési körnek megfelelően az UNIDO titkársági apparátusa és az egyes országokban működő szakértők számára dolgozzák fel.

e/ Az UNIDO kiadói tevékenysége

Az egyes értekezletekre készült vagy egyéb tanulmányok kiadásán

kivül az UNIDO néhány rendszeres kiadvánnyal is rendelkezik. A havi Newsletter az UNIDO munkájából ad rövid információt, beleértve néhány, az UNIDO-hoz beérkezett információkérletet, szakértői kérést stb. Az információkérések ismertetésével a szervezetnek az a célja, hogy más esetleges érdeklődők figyelmet is felhívják olyan témákra, amelyek kidolgozása már megtörtént. Az Industrial Research and Development News negyedéves kiadvány. Egyes országok, intézmények kutatási, fejlesztési eredményeiről ad tájékoztatást.

Információs szempontból két kiadvány érdemel különleges figyelmet. Az információs források utmutatójának /Guide to Information Sources/ eddig öt kötete jelent meg,* a husfeldolgozó, a cement- és beton, a bőr-, a butor- és asztalosipar, valamint az öntészet információs forrásainak jegyzékével. Ezekben az utmutatókban megtalálhatók a vonatkozó iparág szakmai szervezeteinek, kereskedelmi és kutatóintézményeinek, társadalmi szerveinek jegyzéke, az iparággal foglalkozó szakmai jegyzékek, statisztikai adatforrások, legfontosabb kézikönyvek, monográfiák, specializált lexikonok és folyóiratok címtára.

Ugyancsak fontos kiadvány az Industrial Development Abstracts című annotációs jegyzék. Az UNIDO megbízásából készült szakértői jelentések, tanulmányok számítógépes feldolgozásu annotációját tartalmazzák ezek a kötetek. Eddig 3800 tanulmány szerepel a kiadványokban, amelyek szerzők, címszavak /országokként és témákként is/, valamint az UNIDO nyilvántartási számok alapján kereshetők vissza. A feldolgozást az UNIDO az ENSZ egységes információrendszerének ipari célra adaptált, ún. INDIS rendszerével dolgozzák fel. maga a részletes számítógépes információátvitel a nemzetközi munkaügyi szervezet genfi székhelyén történik.

+
+ +

Az UNIDO információs tevékenységét folyamatosan kívánja továbbra bővíteni, ennek ütemét elsősorban a rendelkezésre álló anyagi források szabják meg. Az információs program lebonyolításához egyes fejlett országok nyújtanak külön segítséget, így korábban Ausztria, legutóbb pedig Japán támogatásával folyik a munka. Az információk széles körére való tekintettel, nyilvánvaló, hogy azok felhasználása nem csupán a fejlődő országok számára, hanem minden ország számára hasznos lehet, akár annak megismerésére, hogy a fejlődő országokban az iparosítás milyen folyamatai mennek végbe, akár pedig a fejlett országok tendenciáinak feltárása érdekében. mivel a fejlett országok érdeke fejlesztésükről, korszerű eljárásaikról minél szélesebb körű információt nyújtani, az információs hálózat kiterjesztése egyre inkább előtérbe helyezi az UNIDO-ban összegyűjtött adatok felhasználásának célszerűségét, nemcsak a fejlődő, hanem a fejlett országok számára is.

Sömjén Tamás

* Az első négy kötet megjelenéséről lapunk 1973. 3.számában adtunk hírt.